KWESTJONARJUSZ

B. jeńca ~~internowanego~~ - więźnia - "łagiernika" zostałem [illegible] 1058

1. (Imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny) Kaz. Stolarski - Krawiec, kawaler lat 23

2. Data i okoliczności aresztowania: Zostałem aresztowany dn. 21/III 1940 r. 10/II 1940 r zostali wywiezieni moi Rodzice, ja zaś zostałem tu będąc wtedy w Kołomyi.

3. Nazwa Obozu (więzienia, miejsca robót przymusowych) Od 21/III 1940 do 12/VII 1940 dwór w Brygidki. Od 12/VII przebywałem w II Nisko Kemu Łagrze" w Krasnojarskiego w 8-ciu odbiciu.

4. Opis Obozu (więzienia) - Teren, budynki, warunki mieszkaniowe, hygiena: 3-ci oddział 7 kolonja: była to kolonja izolacyjna wyłącznie dla Polaków i Besarabców. Od rzeki Amur wgłąb tajgi 160 km przy obrodzie budowanej wzorem gr. Japońskiej. Teren górzysty, pokryty lasami oraz w niektórych miejscach podmokły. Jeden barak, a raczej tylko skielet z dziurawą niekrytą płachtą. Wewnątrz wiary na których spali więźniowie, materjały się brudnalem, gdzie pojedyncze oddziały wie oddzielnie wszy tak że wszystkie potrawy [illegible] więźniów nie spożywali. Opał obowiązkowy tylko oziębiony stoi co wystarczała [illegible]

5. Skład jeńców, więźniów, sesjanców (narodowość, kategoria przestępstw, poziom umysłowy i moralny, wzajemne stosunki etc.): Przeważali polacy około 70% 20% Besarabcy, 10% Żydzi. Wśród polaków przeważali urzędnicy, którzy bez żadnego przestępstwa za ich pobytu, a tylko za to, że byli urz. polskimi zostali aresztowani i zawezwie bez sądu skazani po 8 lat łagrowych prac. Stan w łagrze wynosił około 400 ludzi. Około 100 było urzędników [illegible] od 17 do 25-ciu. Między którzemi byli porozbrani o szpiegostwo do P.O.W. z wyrokami po 10 lat. Między więźniami wyróżniali się, którzy podczas [illegible] oficera nijaki Wołoszczuk wywiadowca pol. państw. oraz Frania Kowalewska [illegible] przyjęcia na kolonji, za co później został powieszony w szpitalu.

6. Życie w obozie, więzieniu i t.p. (przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy, nagrodzenie, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne etc.): Ze wschodem słońca wszyscy zwarjowani z wyjątkiem na zamienie bez najmniejszego wyjątku marszem do prac zewnętrznych. Na miejscu bojce otrzymują teren pomiarowy się praca do zach. słońca z przerwą obiadową była dla jeden. Odpoczywać tylko można jako ubogo paliłeś papierosa, którzy nie było mało, a kolędzy by odpoczęć palili liście z drzew. Za to przez otrzymali najwięcej 700 deg. chleba, a 50% było tylko, którzy otrzymali tylko 300 deg. pieniężny nie otrzymał nikt ani grosza. Ubranie zniszczone stare i podarte t.j. bruntak i spodnie wat. bieliznę i parę otali tylko raz na pozimie. Wszyscy brudni i wygłodzeni.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków (sposób badania, tortury, kary, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce etc.): Przy badaniu stosowali różnych sposobów co mogą zrobić tylko ludzi okrutni bez żadnej tortury: bicie: nocowanie nagiem i strzeżenia, że zdjęcie, nocami nie dawano spać i t.p. Który nie chciał się nawet nie dostał prawnie na nie spać do osobnego pomieszczenia, gdzie ściany były lodowe od mrozu bez opalenia. Tak jak przyszedł z pracy. N.K.W.D dla każdego polaka chciały złamać i odebrać od którego przekonanie rosyjskiego czy oficer, czy pocztowiec, czy policaj niekoniecznie robotę i t.p. o ile to nie pomogło posłano do więzienia i bito go kobyłą wysyłając do pracy przymusu za to zarobił wspomniany izolatorzem. Jednem słowem do polaków odnosili się i byli poważany polak gorzej od psa. Do Besarabców odnosili się trochę lepiej, za to za tak się tłumaczyli że czerwona armia wyzwoliła a oficerowie i pocztowcy bili ich.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność (wymienić nazwiska zmarłych): Na kolonji był lekarz, który wtedy z walcia, gdy więzień nie mógł chodzić. Więźniowie chorowali na cynigę oraz na pocos, i wtedy byli odsyłani do szpitala czekając na wiosnę stoi ciężko chorych, gdyż do szpitala było około 100 km, gdzie po drodze umierali. Wszyscy więźniowie byli nie do poznania, przybyłem w maju 40 r. w grupie 18 osób, bydlę na innej kolonji z nich. rozjaśnieni cudem ich nie mogący lek z gdy głodu czy tem do izolacji polaków stracen nie przyjął w pierwszej chwili, odjął później było tak i że nie, upadł i jeszcze raz upadał. Rzadko nikt nie mógł odbijać pracy zostawał dzień bez obiadu. Prócz co z głodu zmarło 3 polaków została na zawsze w lasach: Pochowali: Jakubowski Lwów, Sokolnik, Grubiakowski. Testel, Sucholiński i wiele innych, których nie pamiętam nazwisk, gdyż tego samego końca [illegible] wyżej ich czekał.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodziną: Z Kraju nikt nie otrzymał żadnej wiadomości, było wprawdzie pozwolenie pisania listu, lecz ci którzy pisali jednak wiadomości nie otrzymali, tak że ani jednego listu nikt nie otrzymał

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do Armii: Zwolniony zostałem 25/VIII 1941 r. w pierwszej turze wraz z innymi około 30-stu ludźmi, tych którzy czuli się najsilniejsi i innych nie zamierzali do robót i lepiej odżywieli